

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

De crebrâ per diem mentis in Deum elevatione ex omnibus, quæ per
sensus attinguntur, animæque potentiis se objiciunt

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

§.2[i.e. 3]. Globus terraqueus, Nubes, Tempestates, Venti, partes anni,
Elementa.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54773)

§. 2.

Globus terraqueus, Nubes, Tempestates, Venti,
partes anni, Elementa.

Ubi eras, quando ponebam fundamenta terræ?
indica mihi, si habes intelligentiam. Quis
posuit mensuras ejus, si nōsti? vel quis tetendit su-
per eum lineam? super quo bases illius solidate
sunt? aut quis demisit lapidem ejus angularem?
Job. 38. Ecce quæstio, quam omnes simul do-
ctissimi homines solvere non poterunt. Stu-
penda res! punctum est in medio cælorum am-
bientium quasi pendulum globus terraqueus, &
tamen Deus firmavit orbem terræ, qui non com-
movebitur. Pl. 92i O si totum terrarum orbem
punctum esse apprehenderent, qui vel ob hæc
illa respectivè exigua bona instantur, vel tem-
merè litigant propter unum agrum. Sancti, ad
quorum tumbam consistimus, florentem mundum
mentis despectu calcaverunt. Ecce jam mundus
in se ipso aruit, & adhuc in cordibus nostris flo-
ret, ubique mors, luctus, desolatio, & undique
amaritudinibus replemur, & tamen cæcâ mente
carnalis concupiscentia ipsas ejus amaritudines
amamus, fugientes sequimur, labenti isharemus.
Greg. Hom. 28.

Iris, Nubes.

Arcum meum ponam in nubibus, & erit sig-
num fœderis inter me & inter terram.
Gen.

Gen. 9. Licet enim iris ex causis naturalibus oriatur : posuit tamen eam Deus tanquam *signum fœderis ad placitum*. Et quia colore suo cœruleo & rubro in memoriam revocat, semel periisse mundum per aquam, & ultimò interiturum per ignem : hinc aptissimum est medium, ut homo id perpendens à peccato absterreatur, & pacem cum Deo servet juxta illud Ps. 59. *De-disti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcûs. Videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna & majestate.* Matth. 24. *Tunc patebit signum filii hominis.* Ibid. Id est, Crux, columna, spinea corona, lancea, clavi tanquam trophea. Chrysof. Cum aliis vult, ipsissimam fore crucem, cui affixus est Christus. Alii volunt fore ejus similitudinem.

Videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Act. 1. Moraliter id intellige de nube passionum elevationem mentis in Deum impediente. *Nubes & ventus, & pluvia non sequentes vir gloriosus, & promissa non complens.* Prov. 25.

Symbola virtutum generoso in pectore sunt,

Incorrupta fides, promptior ore manus.

Dominus precedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis, & Dux esset itineris in utroque tempore. Exod. 13. Sic in sensu morali & te Deus continuò ducit, ostenditque per desertum mundi hujus viam ad cælum velut terram promissionis. Nocte ante submersionem Ægyptiorum in mari rubro stetit nubes *inter castra Ægyptio-*

rum & Israelitarum, ita ut ad se invicem accedere non valerent. Exod. 14. Erat autem nubes tenebrosa posteriore sui parte, qua respiciebat Aegyptios, ipsis & aspectum & accessum ad Hebraeos impediens, anteriore vero sui parte erat lucida & flammea radios lucis suae emittens ad tota castra Hebraeorum, & sic illis viam per mare demonstrans, in quo Aegyptiorum submersa sunt 30000. Equitum, 200000. Peditum, & sexcenti falcati currus. Aquae in mari rubro sunt pellidae, rubrum autem vocatur ob arenam ejus rubeam. Admirare providentiam Dei erga amicos suos, potentiam & justitiam erga inimicos suos. Item reflecte, quod sacri textus de Messia Christo Judaeis ex malitia sua excocatis sint nubes tenebrosa Christianis lucida lucis suae radios emittens. Sic & Haereticis, (utunque S. Scripturam claram esse dicant,) impiisque Catholicis verbum Dei tenebrae sunt.

Tonitrua, Fulgura, Tempestates.

Vox tonitruum in rota (sive curruum Pharaonis rotas evertens in mari rubro) illuxerunt coruscationes tuae orbi terra, commota est & contremuit terra. Pl. 76. Incolae terrae, imò & ipsa terra saepe tremunt à fragore tonitruum. Vox Domini intercidentis flammam ignis (intercidentis fulgura, & divisim spargens fulmina) Vox Domini preparantis cervos. Pl. 28. Ad partum scilicet praeter terrorem, cervae enim teste Jobo difficillime pariunt, tonitruum autem fragore teste

Plinio tremefactæ fœtum effundunt, Sic peccator differens pœnitentiam fulmine sive physico sive morali, v. g. vivâ imaginatione inferni territus virus peccati ejicit. Et in hoc sensu etiam intonuit de celo (sæpè in S. Script. cælum pro aëre ponitur) Dominus, & Altissimus dedit vocem suam, grando & carbones ignis [fulmina & fulgura sic appellantur] & misit sagittas suas (fulmina hæc sunt irati tela trifurca Dei) & dissipavit eos ; fulgura multiplicavit , & conturbavit eos. Pl. 17.

Nix.

NUnquid ingressus es thesauros nivis, aut thesauros grandinis respexisti? Job. 38. Nempe multa scire vis, & originem eorum, quæ toties vides, non intelligis. Asperges me hyssopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor. Pl. 50. Per pœnitentiam. Tegens fœnecum aut sterquilinum nix symbolum hominis pulchri, sed peccatoris.

Pluvia.

Expectabant me sicut pluviam, & os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum. Job. 29. Hoc verificatur in homine sacrâ doctrinâ & eloquentiâ apud proximum fructificante. Terra venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo. Hebr. 6. Terra cor humanum, quod cum imbre divinæ gratiæ profert fructum.

Venti.

Fecit ventis pondus, & aquas appendit in mensura. Job. 28. Mittet Angelos suos cum tuba & voce magna: & congregabit electos ejus a quatuor ventis. Matth. 24.

Quatuor anni Tempora.

Tu fecisti omnes terminos terra, a statem & ver, tu plasmasti ea. Job. 73. Cunctis diebus terra sementis & messis, frigus & aestas, aestus & hyems, nox & dies non requiescent. Gen. 1. Considera providentiam, sapientiam & potentiam Dei. Redimentes tempus (genuinâ penitentia & majori in posterum fervore) quoniam dies mali sunt. Ephes. 5.

Lux, Tenebrae.

Post tenebras spero lucem. Job. 27. Post adversa vitæ hujus cælum, & post hoc, quod me conturbat, consolationem à Deo. Fuerunt rebelles lumini. Job. 24. inspirationi divina. Dilexerunt magis tenebras quàm lucem. Joan. 3. Via impiorum tenebrosa, nesciunt ubi corrumpant. Prov. 4. Illuminabit abscondita tenebrarum. 1. Cor. 9. Abscondita quæque patebunt. Lucet lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. Matth. 5.

Annus.

Fiant luminaria in firmamento cali, & dividant diem ac noctem, & sint in signa & tempora, & dies & annos. Gen. 1. Unde annus lunaris & solaris. Ipse **JESUS** erat incipiens quod

ANNORUM 30. Luc. 3. Dum cœpit evangelizare. Per hoc ipse non indigens præparatione tibi eam ad Apostolicum manus vult inculcare. *Ecce anni tres sunt; ex quo venio quarens fructum in ficulnea, & non invenio. Succide ergo illam, dimitte illam & hoc anno, usque dum fodiam circa illam, in futurum succides illam.* Luc. 13. *Detis avertat, ne id tibi contingat, postquam Angelus Custos tuus toties pro te Deum interpellavit. Idem ipse es, & anni tui non deficient.* Hebr. 1. *Unus dies apud Dominum sicut 1000. anni.* 2. *Pett. 3. Mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesternæ, quæ præterit. Imo sicut una custodia de nocte, anni nostri sicut aranea meditabuntur [intellige id passivè, hoc est, æstimabuntur, vel activè sic intellige, in annis nostris nos occupabimus instar aranæ; quæ se exhaurit & eviscerat in texenda tela unâ manu vel digito dirumpendâ] Dies annorum nostrorum in ipsis 70. anni, si autem in Potentatibus [hominibus firmæ complexionis] 80. anni, & amplius eorum labor & dolor.* Ps. 89. *Nam tempus ultra 80. annos ordinariè plenum morbis, miseriis, &c. Memor fui dierum antiquorum. Ps. 142. & annos aternos in mente habui.*

Mensis.

Hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis. Luc. 1. *Deus dat, quod petis, si constanter petas, & tuæ salutis non officiat. Quis mihi det, ut sim juxta menses pristinos?* Job. 29. In

80 *Pars secunda de elevatione*
primævo fervore. *Lignum vitæ afferens fructus*
duodecim, per menses singulos reddens fructum
suum. Apoc. 22. Similia in cælo pertinent ad
gaudia accidentalia. In terris per hoc lignum
anima de virtute in virtutem quot mensibus
proficiens adumbratur.

Hebdomas.

Post hebdomadas 62. occidetur Christus. Dan.
9. A tempore scilicet instauratæ plenè Je-
rosolymæ. Hæ hebdomadæ 62. conficiunt an-
nos 483.

Dies, Nox.

Homo vanitati similis factus est, dies ejus sicut
umbra prætereunt. Pl. 43. *Dies diei eructat*
verbum, & nox nocti indicat scientiam. Pl. 18.
Nempè dies quilibet ad alium fundit quasi ser-
monem, & nox ad alias noctes transmittit sci-
entiam de Deo omnium conditore: cujus po-
testatem & sapientiam declarat perpetua illa vi-
cissitudo. *Gloria magna est sequi Dominum: lon-
gitudinem enim dierum assumetur ab eo.* Eccl. 24.
Cum quietum silentium continerent omnia, & nox
in suo cursu medium iter haberet; omnipotens
sermo tuus de regalibus sedibus venit. Sap. 18.
Sermo ibi est de exterminio Ægypti, sed opti-
mè id Ecclesia applicat Christo nato 25. Decem-
bris in media nocte. *Sicut in die honestè ambu-
lemus* (hoc est, palam coram Deo & homini-
bus) *non in ebrietatibus, impudiciis.* ad Rom.
13. *Memoriâ digni sunt septem dies, quibus*
&

& ultimo quidem die septies debuerunt circumire urbem Jericho Israelitæ cum arca, dum in septimo circuitu *muri corruerunt.* Jos. 6. In sensu *allegorico* mundus expugnatus ab Apostolis clangentibus prædicationis tubis designatur. Cogita etiam sæpè de diebus ultimis, qui, si non essent abbreviandi, non fieret salva omnis caro. *Item illud ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.*

¶ Reflecti etiam potest ad duos per hebdomadam dies, finem, & initium hebdomadæ, Sabbathinum scilicet & Dominicum. Sabbathi dies colebatur in L. V. in honorem Dei, eò quòd creato mundo, cælis, &c. septimo die requieverit ab omni opere. Dies Dominicus celebratur in lege gratiæ in honorem Christi, quòd eo die resurrexerit à mortuis, & priùs moriendo, dein resurgendo mortem pro nobis destruxerit æternam. Quidam ventri dediti Catholici expectatâ horâ noctis 1 2mâ die Sabbathi incipiunt vorare farcimina, & dicunt sic se sabbathinare more Italico. Si nil aliud attulerint Româ, melius fuisset mansisse in consuetudine patria. Judæi olim servârunt, & adhuc servant sæpè superstitiosè Sabbathum. Exod. 35. v. 3. Prohibitum iis erat in Sabbatho succendere ignem ad cibos parandos, iter facere ultra bis mille cubitos, quod erat *iter Sabbathi*, denique omne id facere, quod speciem haberet operis servilis. Excipiebatur autem semper casus necessitatis, & quando hæc illa sine periculo suû, vel rerum suarum nec differri, nec anticipari poterant.

Coctio etiam ciborum pro aegrotis vel aliis, qui pridie sibi cibos parare non poterant, pecorum adaquatio, pabuli subministratio, eorum in aquas vel puteum delapsorum extractio, &c. utrique etiam licita erat. Multò magis hosti irruenti resistere, vim vi repellere, non tamen ultrò aggredi, aut alia bellica citra necessitatem agere. Cæterum sicut stulti fuere & sunt Judæi non audentes die Sabbatho alvum levare, cereos emungere, litteras referare, se contra hostem defendere 1. Machab. 2. Ità confundunt Christianos in tantum, quòd totus Sabbathinus dies ab iis impendatur orationi, lectioni S. Script. in Synagogis. Dum Christiani diebus Dominicis & primariis festis auditione unius Missæ contenti pomeridianum tempus epulando, ludendo, saltando, se inebriando, & quod ex crapula sequitur, jurgiis aut Veneri litando verbis & operibus consumunt, etiam sæpè, dum manè ad cœnam accessere Eucharisticam. Punita est idèò Germania hæresi, & quas non penas execrandus ille abusus meretur, omni conatu ac diligentia à potestate tam Ecclesiastica quàm sæculari eliminandus?

Hora.

*H*ora sexta tenebra facta sunt per totam terram usque in horam nonam. Marc. 16. Non tantum per oppositionem densarum nubium aut interpositionem lunæ; ut vult cum aliquibus Origenes. Quia hoc non sufficit ad uni-

versalem toti orbi ecclipsin, qualem describit Evangelista, sed per subtractionem radiorum solarium. *Hora nona exclamavit IESUS voce magna, emisit spiritum.* Matth. 27. Sic exspiravit in Cruce agnus Dei eadem hora, qua agnus vespertinus seu jage sacrificium offerebatur in templo. Hora nona nostro computu est tertia post meridiem. *Estote parati, quia qua hora putatis filius hominis veniet.* Luc. 12. *Expoff tempus non erit amplius.* Apoc. 10.

Elementa. Ignis.

Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Il. 33. Et tamen aut peccitendum aut ardendum. *Ita maledicti in ignem aeternum.* Matth. 25. *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima.* Cant. Moys. *Uniuscujusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit.* 1. Cor. 3. *Sicut igne probatur argentum & aurum camino, ita corda probat Dominus.* Prov. 17. *Ignis scilicet tribulationis. Et haec orationi conjuncta curtissima est ad perfectionem via. Non tetigit eos omnino ignis, neque contristavit, nec quidquam molestiae intulit.* Dan. 3. *Symbolum viri perfecti, qui non frangitur adversis. Item divinae providentiae ac potentiae, quod nihil noceat justis, si Deus eos praeservet. Super collecta Synagoga peccantium, & consummatio eorum*

84 *Pars secunda de elevatione*
rum flamma ignis. Eccl. 21. Apparuerunt illi
dispertita lingua tanquam ignis. Act. 2. Ure-
nes meos & cor meum. Pl. 25. Id illuminando
& accendendo contra ignem impurum. Tria
sunt insaturabilia, & quartum, quod nunquam di-
cit, sufficit, Infernus, & os vulvae, & terra, qua
non satiatur aqua, ignis verò nunquam dicit, suf-
ficit. Prov. 30. scilicet ira, luxuria, avaritia, &
ignis ambitionis, Ignem veni mittere in terram,
& quid volo, nisi ut accendatur. Luc. 12. Sic ab
igne dictus Ignatius, dicebat suis, quos in diver-
fas mundi plagas tanquam viros Apostolicos
mittebat, ut & incendite omnia sacro amore Dei.

Aer Vapores.

Natus accepi communem aërem, & in simi-
liter factam decidi terram. Sap. 7. Eodem
modo nascitur & moritur Rex & mendicus.
Cinis erit corpus nostrum, & spiritus diffundetur
tanquam mollis aër, & transibit vita nostra tan-
quam vestigium nubis, & sicut nebula dissolvetur,
qua fugata est à radiis solis, Sap. 2. Ità dicebant
impii in futurum nil sperantes. Sic pugno non
quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum,
& in servitutem redigo. 1. Cor. 9. Nos, qui vi-
vimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis
in nubibus obviam Christo in aëra, & sic semper
cum Domino erimus. Itaque consolamini invicem
in verbis istis. 1. Thessal. 4. Percussiat te Domi-
nus [transgressorem legis] egestate, febre, &
aere

aëre corrupto ac rubigine, donec pereas. Deut.

28. *Aër corruptus symbolum est malæ societatis. Quæ est vita vestra? vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur. Ep. Jac. 4.*

Aqua.

Spiritus Dei ferebatur super aquas. Gen. 1.
Juxta communem id non de vento, sed Spiritu S. intelligitur; qui juxta textum Hebraicum instar volucris ova excludentis *incubabat aquis*, non motu locali, sed voluntate suâ ac potentiâ Divinâ, quâ illas fœcundabat, calorem quasi vitalem aspirans, vim feminalem ac prolificam indens, & aptas procreationi reddens; ut inde mox, obstreticante eodem Spiritu, & pisces, & germina, & aves, quin & cæli producerentur. Nam, ut sequitur v. 7. *fecit Deus firmamentum*, seu orbem omnes cælestes *in medio aquarum*, h. e. ex vasta illa abyssi & mole aquarum, quibus totum spatium à terra usque ad cælum empyreum complebatur. Hinc aqua benè dicitur, à qua omnia. *Viderunt te aqua Deus [maris rubri] viderunt te aqua, & timuerunt, & turbata sunt abyssi. Pl. 76.* Tribuitur hîc more Poëtico rebus inanimis sensus, & ostenditur, quomodo aquæ in mari rubro præsentîâ & potentiâ Dei perterrefactæ præter morem refugerint relictâ transituris Israëlitis viâ, & ipsæ maris abyssi ab utraque parte instar muri constiterint. *Quid tibi vis in via Egypti? (religiosè declinans ad illecebras mundi) ut bibas*

86 Pars secunda de elevatione
bibas aquam turbidam. Jerem. 2. Omnis, qui bi-
bit ex aqua hac (omnibus terrenis deliciis) sitiet
iterum. Qui autem biberit ex aqua, quam ego
dabo ei, non sitiet in aeternum. Matth. 4. Omnes
morimur, & quasi aqua dilabimur in terram, qua
non revertuntur. 2. Reg. 14. Transivimus per ignem
& aquam, eduxisti nos in refrigerium. Ps.
65. Per varias tribulationes tentatos eduxisti nos
in irriguam, ut habet textus Hebraeus, id est,
terram bonis affluentem. In sensu ergo literali
intellige terram promissionis; mystico calum.
Continuò exivit sanguis & aqua. Matth. 19. Sci-
licet ex latere Salvatoris: qui ultimam sangui-
nis, & residui in corpore humoris guttam pro-
te effudit. Sicut factum est in diebus Noë, ita
erit & in diebus filii hominis, edebant & bibebant,
& venit diluvium, & perdidit omnes. Luc. 17.
Non poterant bibere aquas, eò quòd essent amara.
Cum autem lignum à Deo ostensum mississet
[Moyses] in aquas, in dulcedinem versa sunt.
Exod. 15. Allegoricè per id demonstratur virtus
Crucis Christi omnia amara reddens dulcia.

Terra.

Benedixisti Domine terram tuam, avertisti
captivitatem Jacob. Ps. 84. In novissimo
die de terra surrecturus sum, & rursus circum-
dabor pelle meà. Job. 19. Liquefacta est terra
(in die judicii) & omnes, qui habitant in ea. Ps.
7. Alia autem (semina) ceciderunt in terram
bonam. Matth. 13. Princeps Regum terra, qui
di-

dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Apoc. 1. Sicut fuit Jonas in ventre ceti 3. diebus & 3. noctibus: sic erit filius hominis in corde terræ 3. diebus & 3. noctibus. Matth. 12. In corde, h. e. interioribus terræ, secundum corpus in sepulchro, secundum animam in limbo 3. diebus non integris, sed primi diei ultimâ parte, & tertii primâ, cum toto secundo intermedio. Credo videre bona Domini in terra viventium. Pl. 73. Rorate cali de super, & nubes pluant iustum. Aperiatnr terra, & germinet Salvatorem. Il. 45. Deus Rex noster ante secula operatus est salutem in medio terræ. Pl. 73. In globo vel mappa geographica apparet circiter in medio terræ esse Jerusalem, ubi Christus nos redemit.

CAPUT SECUNDUM.

Homines, & quæ circa eos tum in genere, tum circa varias eorum aetates, sexus, qualitates, status, conditiones, professiones, &c. mentem in Deum elevare, & salubria ingerere documenta possunt.

§. 16

De homine in genere, ejus creatione, redemptione.

Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Gen. 1. Unam ei scilicet naturam cum tribus potentiis memoriâ, intellectu &